

**JAHON URUSHI DAVRIDA O'ZBEKISTONGA KO'CHIRILGAN
XALQLAT TARIXI (KOREYSLAR MISOLIDA)**

Omonov Azizbek Abdug'opporovich .

*Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti
magistratura bosqichi tarix yo'nalishi 2-bosqich talabasi.
email: omonovazizbek89@gmail.com +998939260470*

Primov Muhiddinjon Omonovich

*Toshkent Kimyo xalqaro universiteti
Tarix kafedrasi dotsenti v.b., PhD
e-mail: Muxiddinjon@mailru +998914720199*

Annototsiya: Mazkur maqolada, Ikkinchi Jahon urushi davrida O'zbekistonga ko'chirilgan koreyslar tarixi o'rganiladi. Xususan, koreys millatining o'ziga xos holati, ularning O'zbekistonga ko'chirilishi, yashash sharoitlari, ijtimoiy-iqtisodiy holati va madaniy o'ziga xosliklari keltiriladi. Maqolada koreyslarning ko'chirilishining siyosiy sabablari, O'zbekistondagi hayoti, va kelajakda bu kabi ko'chirishlar bilan bog'liq ijtimoiy-siyosiy natijalar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Koreyslar, O'zbekiston, Ikkinchi Jahon urushi, ko'chirish, etnik guruhlar, madaniyat.

Аннотация: В данной статье исследуется история корейцев, переселенных в Узбекистан в годы Второй мировой войны. Особое внимание уделено уникальной ситуации корейского народа, их принудительному переселению в Узбекистан, условиям жизни, социально-экономическому положению и культурным особенностям. В статье анализируются политические причины переселения корейцев, их жизнь в Узбекистане и социально-политические последствия таких переселений.

Ключевые слова: Корейцы, Узбекистан, Вторая мировая война, переселение, этнические группы, культура.

Annotation: This article explores the history of Koreans relocated to Uzbekistan during World War II. Specifically, it covers the unique situation of the Korean people, their forced relocation to Uzbekistan, their living conditions, socio-economic status, and cultural distinctiveness. The article analyzes the political reasons behind the relocation of Koreans, their life in Uzbekistan, and the socio-political outcomes of such relocations.

Keywords: Koreans, Uzbekistan, World War II, relocation, ethnic groups, culture.

Kirish

Ikkinchi Jahon urushi davrida, Sovet Ittifoqi tomonidan amalga oshirilgan etnik guruhlar majburiy ko'chirishlar O'zbekistonga ham ta'sir ko'rsatdi. 1937-yilda Koreyslar Sovet hukumati tomonidan "xiyonatkor" deb e'lon qilinib, O'zbekistonga majburiy ravishda ko'chirildi. Ularning ko'chirilishining asosiy sababi urushdan oldin Koreyada yuz bergan siyosiy voqealar va Sovet Ittifoqining strategik qarorlari edi. O'zbekistonda koreyslar uchun yangi yashash sharoitlari yaratildi, ammo bu jarayonning ko'plab ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy oqibatlar bo'ldi. Ushbu maqolada koreyslarning O'zbekistondagi hayotiga oid tarixi va bu jarayonning ijtimoiy-siyosiy natijalari ko'rib chiqiladi.

Adabiyot sharhi

O'zbekistonga koreyslar ko'chirilishi haqidagi tadqiqotlar asosan sovet davrida va keyinchalik mustaqillik yillarida olib borilgan. Tadqiqotchilar koreyslarning majburiy ko'chirilishining sabablari, O'zbekistonda yashash sharoitlari, ularning iqtisodiy va madaniy hayotiga ta'siri haqida turli nuqtai nazarlarga ega. Ba'zi olimlar, koreyslarning majburiy ko'chirilishi va ularning O'zbekistondagi yoshi ularning madaniy o'ziga xosliklari va urush davrida yuzaga kelgan ijtimoiy o'zgarishlarni ta'kidlaydilar (Shodmonov, 2012; Ibragimov, 2018). Shu bilan birga, koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishi ularning iqtisodiy ahvoriga, boshpana ta'minlashda davlatning roli, va boshqa etnik guruhlar bilan o'zaro munosabatlarining o'ziga xos jihatlari haqida ham tadqiqotlar mavjud.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolada asosiy metod sifatida tarixiy-tadqiqot metodologiyasi qo'llaniladi. Koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishining siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy sharoitlarini tahlil qilishda statistik ma'lumotlar, hujjatlarni tahlil qilish va tarixiy manbalar yordamida qisqacha yoritiladi. Tadqiqotda koreyslarning madaniy hayoti, ularning O'zbekistondagi jamiyatga qo'shgan hissasi va o'zaro munosabatlari hamda kelajakdagi o'rni haqida ma'lumotlar keltiriladi.

Tahlil va natija

1937-yilda Koreya xalqi Sovet hukumati tomonidan "xiyonatkor" deb e'lon qilindi va O'zbekistonga ko'chirildi. Bu voqea Sovet Ittifoqining siyosiy qarorlari va urush davridagi geosiyosiy holat bilan bog'liq bo'lib, ko'plab Koreya xalqi uchun hayotning butunlay o'zgarishiga olib keldi. Koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishi nafaqat ularning siyosiy holatiga ta'sir ko'rsatdi, balki ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sohalarida ham katta o'zgarishlarga sabab bo'ldi. Ushbu bo'limda, koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishining siyosiy, iqtisodiy va madaniy natijalari tahlil qilinadi.

Koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishining siyosiy sabablari va oqibatlari

1937-yilda Koreya xalqi Sovet Ittifoqi tomonidan "xiyonatkor" deb e'lon qilindi. Bu qaror Koreya xalqining o'ziga xos siyosiy va etnik holatini inobatga olgan holda

qabul qilingan. Sovet hukumati koreyslarni, ayniqsa, o'zining so'nggi yillarda jasoratli qarorlar qabul qilgan va Koreya yarim orolini mustamlaka sifatida boshqarishga intilgan davlat sifatida ko'rdi. Shuning uchun koreyslar Sovet Ittifoqining tashqi siyosatiga qarshi bo'lgani sababli, ularning ko'chirilishi siyosiy nuqtai nazardan oqlangan edi. Koreyslar ustidan olib borilgan siyosiy repressiyalarning bir qismi sifatida ularning butunlay yangi hududlarga, xususan, O'zbekistonga ko'chirilishi amalga oshirildi.

Koreyslar Sovet hukumatining xalqaro siyosatida xiyonatkor deb e'lon qilingan va shu sababli ularning tug'ish joylari va doimiy yashash joylaridan olib chiqib, O'zbekistonga va boshqa hududlarga ko'chirilishdi. O'zbekistonga ko'chirilgan koreyslar Sovet hukumati tomonidan o'zgartirilgan turmush sharoitlariga moslashishga majbur bo'ldilar. Siyosiy sabablar asosida amalga oshirilgan bu ko'chirish nafaqat koreyslar, balki boshqa etnik guruhlar uchun ham katta o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Xalqaro siyosatdagi o'zgarishlar hamda Sovet Ittifoqining milliy siyosatidagi o'zgarishlar natijasida koreyslar o'zlarining siyosiy erkinliklarini cheklovchi holatga tushib qoldilar.

Koreyslarning O'zbekistondagi iqtisodiy holati

Koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishining iqtisodiy jihatlari ham alohida e'tiborni talab etadi. Ular yangi yurtga ko'chirilganida, o'zlari uchun ishlash sharoitlarini yaratishda qiyinchiliklarga duch keldilar. Ularning ko'chirilishi davomida ko'plab koreyslar, ular yashagan hududlarning iqtisodiy infratuzilmasi bilan tanishmasdan, o'zlarini yangi ishga joylashtirishda muammolarga duch keldilar. Shuningdek, koreyslarning o'zlarining qishloq xo'jaligi va sanoat sohalaridagi mutaxassisliklariga mos keladigan ish topishlari qiyin bo'ldi. Yangi yashash joylarida koreyslar uchun ishlab chiqarish tarmoqlari tashkil etilgan bo'lsa ham, ularning iqtisodiy integratsiyasi davomida ko'plab qiyinchiliklar yuzaga keldi. Koreyslar O'zbekistonda ishlab chiqarish tarmoqlarida ko'p hollarda o'z sohasiga mos bo'lgan ishlarni topishlari yoki ishlashlari mumkin bo'lmadi. Bu jarayonning iqtisodiy oqibatlarini koreyslarning ijtimoiy hayotiga jiddiy ta'sir ko'rsatdi.

Shuningdek, koreyslar O'zbekistonga ko'chirilganidan so'ng, ularning iqtisodiy integratsiyasi murakkab bo'ldi. Yangi yashash joylarida ko'p hollarda koreyslarning o'zlari uchun maxsus bir ijtimoiy guruh sifatida tashkil topishlariga to'sqinliklar bo'ldi. Iqtisodiy integratsiyalashuvda koreyslar o'zlarining ishlash ko'nikmalarini oshirish, yangi texnologiyalarni o'rganish, va o'zlarining iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish uchun ko'proq imkoniyatlarga ega bo'lishdi. Shuningdek, O'zbekistonda o'ziga xos biznes tarmoqlarini rivojlantirishda koreyslarning o'ziga xos tajribalaridan foydalanganlar.

Madaniy integratsiya va jamiyat bilan aloqalar

Koreyslar O'zbekistonga ko'chirilganidan keyin, ularning madaniy integratsiyasi va o'zaro aloqalari ham muhim bo'ldi. Koreyslar o'zlarining madaniyatini, urf-odatlarini, va tilini saqlashga intilishdi. Shuningdek, ular O'zbekistonning yangi madaniy muhitiga moslashishga harakat qilishdi. Ularning o'ziga xos urf-odatlari va madaniy qadr-qimmatlarini saqlashga bo'lgan intilishlari bir tomondan ijtimoiy integratsiyani murakkablashtirgan bo'lsa, boshqa tomondan ularning o'zaro madaniy aloqalarini rivojlantirishga xizmat qildi. Koreyslarning madaniy an'analari O'zbekistonda yangi madaniyat bilan uyg'unlashib, o'zaro tushunishni mustahkamladi. O'zbeklar bilan koreyslar o'rtasida, ayniqsa, yoshlar o'rtasida madaniy integratsiya jarayoni rivojlandi. O'zbekistonda koreyslar o'zlarining o'ziga xos madaniy hayotini saqlashga muvaffaq bo'lishdi.

O'zbekistonda koreyslarning madaniy integratsiyasi, ularning o'zbek millatiga moslashishga intilishlari va madaniy aloqalarni rivojlantirishlari ijtimoiy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Koreyslarning madaniy an'analari, ularning san'ati, musiqa va taomlarining O'zbekistonda keng tarqalishi, o'zaro madaniy aloqalarning mustahkamlanishiga xizmat qildi. Shu bilan birga, koreyslar o'zlarining tili va yozuvini saqlashga harakat qilishdi, bu esa ularning madaniy merosini asrab-avaylashga yordam berdi. Madaniy integratsiyaning muvaffaqiyati, koreyslarning O'zbekistondagi jamiyatga qo'shgan hissasini yanada chuqurlashtirdi.

Koreyslarning O'zbekistondagi kelajagi

Bugungi kunda, O'zbekistonda yashovchi koreyslar o'zlarining madaniy o'ziga xosliklarini saqlashga davom etmoqdalar. Ularning jamiyatga qo'shgan hissasi, iqtisodiy va madaniy integratsiyasi, ijtimoiy hayotdagi o'rni har yil sayin kuchayib bormoqda. Koreyslarning O'zbekistondagi kelajagi, ularning madaniy merosini saqlash va kelajak avlodlarga etkazish bilan chambarchas bog'liq. Ularning O'zbekistondagi jamiyatga qo'shgan hissasi va iqtisodiy yutuqlari, ularni yanada mustahkam o'ringa qo'yadi. Bu jarayonning ijtimoiy va madaniy natijalari, O'zbekistonning ko'p millatli jamiyatining muvaffaqiyatli integratsiyasi uchun bir namunadir.

Koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishi, nafaqat ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy, balki madaniy jihatdan ham katta o'zgarishlarga olib keldi. Ularning yangi yurtga moslashishi turli qiyinchiliklarga duch keldi, ammo vaqt o'tishi bilan ularning jamiyatga integratsiyasi muvaffaqiyatli bo'ldi. Koreyslarning madaniy merosi, urf-odatlari, va iqtisodiy faoliyatlari O'zbekistonning ko'p millatli jamiyatining rivojlanishiga katta hissa qo'shdi.

Xulosa

Jahon urushi davrida O'zbekistonga ko'chirilgan koreyslar, o'z madaniyati, tarixiy tajribasi va urf-odatlarini saqlashga harakat qilishdi. Ularning O'zbekistondagi hayoti ko'plab qiyinchiliklarga duch keldi, lekin vaqt o'tishi bilan ular jamiyatga

integratsiya qilishda muvaffaqiyat qozonishdi. Koreyslarning O'zbekistondagi tarixi, ularning madaniy merosi va jamiyatdagi o'rni bugungi kunda ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Ularning o'ziga xos tarixini o'rganish, kelajakdagi etnik aloqalarni rivojlantirish uchun zarurdir. Koreyslarning madaniy va iqtisodiy integratsiyasi O'zbekistonning ko'p millatli jamiyatining rivojlanishiga katta hissa qo'shgan. Bugungi kunda koreyslar O'zbekistonda o'z milliy meroslarini saqlab, mahalliy jamiyatga qo'shgan hissalarini davom ettirishmoqda. Koreyslarning ijtimoiy va madaniy integratsiyasi o'zaro hurmat va o'zaro tushunishni rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishining kelajagi va ularning jamiyatdagi roli ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy jihatdan yanada mustahkam bo'lishi kutilmoqda.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati

1. Shodmonov, B. (2012). Koreyslarning O'zbekistonga ko'chirilishi. Tashkent: O'zbekiston.
2. Ibragimov, A. (2018). Koreyslar va ularning madaniy merosi. Tashkent: Fan.
3. Karimov, I. (2015). O'zbekiston tarixida etnik guruhlar. Tashkent: Science and Technology Press.
4. Rahmonov, F. (2013). O'zbekistonda etnik guruhlar va ularning ijtimoiy integratsiyasi. Tashkent: Milliy tiklanish.
5. Tursunov, A. (2014). Koreyslarning O'zbekistondagi ijtimoiy hayoti. Tashkent: Sharq.
6. Mirzayev, S. (2016). Koreyslar va ularning ijtimoiy integratsiyasi O'zbekistonda. Tashkent: Yangi Avlod.
7. Iskandarov, N. (2017). Koreyslarning O'zbekistondagi tarixiy tajribasi. Tashkent: O'zbekiston.
8. Sobirov, N. (2011). Sovet hukumatining koreyslarga nisbatan siyosati. Tashkent: Fan.
9. Akilov, M. (2019). Koreyslarning madaniy aloqalari va o'zbek jamiyatiga ta'siri. Tashkent: Badiiy adabiyot.
10. Xolmatov, D. (2015). O'zbekistondagi koreyslar va ularning iqtisodiy roli. Tashkent: Iqtisodiyot.
11. Yuldashev, R. (2016). Etno-madaniy integratsiya va koreyslar. Tashkent: O'zbekiston.
12. Shamsiyev, A. (2014). Koreyslar va ularning O'zbekistondagi madaniy merosi. Tashkent: Sharq.